

STRESZCZENIE

Bliskie związki są istotnym wskaźnikiem szczęścia i dobrostanu jednostki, ale także całego systemu rodzinnego. Choroba dziecka powoduje szereg zmian w życiu rodziców i w sposób szczególny wpływa na jakość ich relacji. Niekiedy pewne pary, które doświadczają tak trudnych wydarzeń, wychodzą z nich wzmocnione, inne zaś zmagają się z wieloma problemami. Zależy to od wielu czynników, ale szczególnie ważna jest jakość relacji partnerów, co może stanowić o ich postawie i radzeniu sobie z chorobą nowotworową dziecka. Długotrwały stres, niepewne rokowania, nieustanna konieczność zmian powoduje, że rodzice chorego dziecka doświadczają różnych trudności w obszarach zdrowia fizycznego i psychospołecznego. Głównym celem badań była ocena jakości relacji rodziców w czasie zmagania się z chorobą nowotworową dziecka. Starano się także ustalić, jak zmienne socjodemograficzne, rokowania oraz zasoby rodziny, a także percepcja stresu, wpływają na bliski związek.

W badaniu wzięło udział 112 rodziców dzieci chorych onkologicznie. Rodzice byli w wieku od 26 do 59 lat ($M=39,70$ lat; $SD=6,85$). Badanie miało charakter podłużny. W drugim etapie badania zbadano 50 rodziców. Zastosowano następujące metody badawcze: Kwestionariusz Stosunków Partnerskich – PFB (Janicka, 2008), Kwestionariusz Oceny Prężności – KOP-26 (Gąsior i in., 2016), Kwestionariusz Ogólnego Stanu Zdrowia – GHQ-28 (Makowska, Merecz, 2001), Kwestionariusz Oceny Stresu – KOS-A (Wrześniewski, Włodarczyk, 2010) oraz Skalę Sytuacji Życiowej (Socha i Janicka, 2023). Przeprowadzono adaptację *The Life Situation Scale* (LSS-P), która obejmowała weryfikację struktury czynnikowej oraz ocenę właściwości psychometrycznych polskiej wersji kwestionariusza.

Przeprowadzone analizy upoważniają do wnioskowania o różnicach między kobietami i mężczyznami odnośnie ich charakterystyk psychologicznych ocenianych w pierwszym i drugim pomiarze. Wykazano też zależność między wiekiem rodziców, sytuacją finansową oraz rokowaniami odnośnie do powrotu dziecka do zdrowia, a badanymi zmiennymi. Długie leczenie dziecka wiąże się z niekorzystną prognozą dla zdrowia psychicznego rodziców i otrzymywanego wsparcia. Zaobserwowano również korzystne zmiany związane z oceną stresu. Rodzice bardziej angażują się w proces leczenia dziecka, traktując chorobę jako wyzwanie. Przeprowadzone analizy wskazują, że w procesie zmagania się z chorobą dziecka pogorszeniu ulega jakość relacji rodziców (szczególnie w obszarze intymności oraz zachowań konfliktowych). Ostatecznie uznano, że istotnymi predyktorami jakości związku badanych rodziców (w pomiarze I) okazały się zasoby podmiotowe – związane z prężnością, oraz

relacyjne – dotyczące otrzymywanego wsparcia. W drugim etapie badania (pomiar II) jakość relacji rodziców określały wsparcie i jeden z wymiarów stresu – wyzwanie-pasywność.

Choroba nowotworowa dziecka wpływa na funkcjonowanie rodziców w różnych obszarach ich życia, co stanowi ryzyko zmian jakości relacji. Przeprowadzone badania sugerują, że w momencie zmagania się z kryzysem wzrasta ilość zachowań konfliktowych oraz osłabia się intymność partnerów. Badane zmienne psychologiczne (prężność, wsparcie, stan zdrowia psychicznego, ocena stresu) okazały się znaczące dla funkcjonowania rodziców, a także radzenie sobie z chorobą dziecka. Rodzice dzieci chorych onkologicznie są szczególnie narażeni na pojawiające się trudności, zatem bardzo ważne jest analizowanie ich trudnej sytuacji życiowej i wspieranie w efektywnym radzeniu sobie.

Słowa kluczowe: jakość relacji, choroba nowotworowa dziecka, prężność, wsparcie, stan zdrowia psychicznego, ocena stresu, sytuacja życiowa rodziców.

ABSTRACT

Close relationships are an important indicator of the happiness and well-being of the individual, but also of the entire family system. Child's illness causes a number of changes in the lives of parents and particularly affects the quality of relationships. Sometimes certain couples who experience such difficult events come out strengthened, while others struggle with many problems. It depends on many factors, but the quality of the partners' relationship is particularly important, which may determine their attitude and coping with their child's cancer. Long-term stress, an uncertain prognosis, and the constant need for modifications also cause parents of a sick child to experience unfavorable changes in the areas of physical and psychosocial health. The main objective of this study was to assess the quality of parents' relationships while coping with their child's cancer. It also sought to determine how individual sociodemographic variables, prognosis, and family resources, as well as the perception of stress affect the close relationship.

The participants of the study were 112 parents of children with oncological diseases. The parents ranged in age from 26 to 59 ($M=39.70$; $SD=6.85$). The study was of a longitudinal nature. In the second stage of the study, 50 parents were surveyed. Participants were asked to complete the following research methods: the Partner Relations Questionnaire PFB (Kwestionariusz Stosunków Partnerskich – PFB) (Janicka, 2008), the Resilience Assessment Questionnaire (KOP-26 – Kwestionariusz Oceny Preżności) (Gąsior et al., 2016), the General Health Questionnaire – GHQ-28 (Makowska, Miecz, 2001), the Stress Appraisal Questionnaire (Kwestionariusz Oceny Stresu) (Wrześniewski, Włodarczyk, 2010) and The Life Situation Scale (Socha, Janicka, 2023). In addition, the adaptation procedure of The Life Situation Scale for Parents (LSS-P) was undertaken, which included verification of the factor structure and evaluation of the psychometric properties of the Polish version of the questionnaire.

The conducted analyses allow to draw conclusions about the differences between women and men in terms of their psychological characteristics and the resources they possess, as assessed in the first and second measurements. In addition, a correlation between parents' age, financial situation, prognosis regarding the child's recovery and the variables studied was demonstrated. Long-term treatment of the child is associated with an unfavorable prognosis for the parents' mental health and the support they receive. Favourable changes related to stress assessment were also observed. Parents become more active in their child's treatment process, treating the disease as a challenge. The analyses conducted indicate that in the

process of coping with the child's illness, the quality of parents' relationships deteriorates (especially in the area of intimacy and conflict behaviours). It should be considered that significant predictors of the quality of the relationship of the studied parents (measurement I) turned out to be subjective resources – related to resilience, and relational resources – related to the support received. In the second stage of the study (measurement II), overall support was an important predictor in the first model, and in the second model, one of the stress dimensions – challenge-passivity was added.

A child's cancer affects the functioning of parents in various areas, especially in terms of the quality of relationships. The conducted research suggests that when struggling with a crisis, conflict behaviour increases and intimacy between partners weakens. The psychological variables studied (resilience, support, mental health, stress assessment) are not without significance. They affect parental functioning, as well as coping with the disease of the child. The group of parents of children with cancer is particularly vulnerable to emerging difficulties, so it is very important to study these factors in order to be able to offer them effective methods of coping with this difficult situation.

Key words: relationship quality, child cancer, resilience, support, mental health, stress assessment, parents' life situation.